

Із книги "Пролітаючи над листопадом"

Анатолій Кичинський

Із книги "Пролітаючи над листопадом" (Херсон: Айлант, 2004)

*

Розгорни цей жорстокий папір
з ніжним текстом, написаним кров'ю,
про знамено, протерте до дір, —
на якому займались любов'ю, —

і прокотиться ним, як сльоза,
гріх товариша, друга і брата,
змитий кров'ю, пролитою за
це життя, на святині зачате.

*

Там, де степ
хвилями ковили
перехлюпується у море,
там, де море
собою підсинює
сивий степ,
будь-який слід на піску
читається,
як memento more.
Так читаються
назви ліків,
нерозбірливо вписані у рецепт.
Там серце твоє вразливе
і невиліковно хворе
на щастя між морем і степом
розриватися пополам
втішається тим, що степ –
не такий вже і сивий,

а море –
не таке вже й гірко-солоне
у порівнянні з життям.

ГОЛОСОМ СКІФА

Стоїть у степу скам'янілий мій час,
мов ідол камінний, стоїть.
І тягнеться в ньому грабіжницький лаз,
завалений прахом століть.

Розвіявся попіл жертовних багать,
мов курява, збита конем...
Останнього разу від мене вже татъ
цим лазом вертався порожнем.

Пощо ж йому, справді, руків'я мечів,
та глина, руда від іржі,
та чаша, в котрій я вуста омочив
на гострій — що меч мій — межі?..

Щоб міг я в сідлі її спити до дна,
я сонцю і степу моливсь.
Я думав чомусь, що солодка вона.
Жорстоко ж я в ній помиливсь!

Це в ній запеклася по вінця іржа,
неначе в землі — моя кров.
І вже не болить мені гостра межа,
котру я колись перейшов.

Я переступив не для того її,
щоб нині у надрах земних
про те лиш повідали кості мої,

що хтось потоптався по них...

КОЛО

Обертається круг серцевини кора,
і повторює крона собою коріння.
Листя то підіймає себе на-гора,
то просочується крізь пісок та каміння.

Як у всякого кола, в річного кільця
ні початку знайти, ні кінця неможливо.
Як не є, починається коло з кінця.
Замикається коло, а де – не важливо.

Замикаючись, коло в собі замика
все, що в нього вписалося чітко і строго.
Навіть отвір в замку.
Навіть ключ від замка.
Навіть зліпок його.
Навіть право на нього.

Йдуть у землю дощі,
йдуть у землю сніги.
Небо в землю рікою впада голубою.
І беруться за руки усі береги –
і утворюють коло незрима собою.

І вривається в нього підземна вода,
і спливає уже у наземному світі.
За піщинами в осад ікра випада,
та беруть її в коло плотини і сіті.

У степах і лісах звір заплутає слід,
та капканом на лапі змикається коло...

О, як солодко пахне свободою світ,
коли в ньому залізо смердить, як ніколи!

І ні крові не жаль, ані лапи не жаль,
тільки б коло оце перегризти погане!
О, як тяжко нести на трьох лапах печаль
і загострений досвідом нюх на капкани...

Переймаючи досвід оцей, розірви
хоч би коло, в якому ти вічно в опалі.
Розірви і скрути у спіраль – і живи!
По спіралі живи. І вмирай по спіралі.

Хтось, по колу йдучи, тобі гляне услід –
і в словах твоїх більш не помітить крамоли.
А казав ти про те, що зловив тебе світ
і що все-таки вирвешся ти з його кола.

Гублячись у здогадках
Ти все це бачив на власні очі тоді ще,
коли зір твій був гострим і ти міг розгледіти
кожну пилінку на крильцях нічного метелика,
яких він уже соромився,
падаючи до підніжжя свічки.
Ти бачив, як чорним окисом
покривалися маятники і стрілки годинників
і як під вагою останніх
стіни давали тріщини.

Ти бачив, як люди з дерев здирали
рештки вогню, аби ним відлякати
вовків, що сплутали фреску
на стіні зруйнованого собору
з місяцем.

Ти бачив, як найнетерплячіше
перебігали життя на червоне світло.
Ти бачив, як на шаленій швидкості
дороговкази не вписувалися в повороти
і як на сірій шкірі асфальту
кров'ю скипався час.

Ти бачив, як час особливо жорстоко
поводився із своїми убивцями,
спочатку не даючи їм спати,
а згодом – і жити,
з цією метою дозволивши їхнім дітям
вирости неабияк швидко.

Ти бачив пацюків, що панічно тікали
з твого паперового кораблика.
Ти бачив кожну соломинку,
за яку можна було вхопитися.
І якщо ти помітив, що зір твій слабне,
то це означає тільки одне:
на світі є речі, які ти хотів би розгледіти,
аби не губитись у здогадах,
як зараз, наприклад,
помітивши осторонь натовпу
чоловіка, якого раніше десь бачив,
а де і коли – згадати не можеш.

Здається, тоді він стояв так само –
з широко розпростертими руками.
От і доводиться думати руками.
От і доводиться думати надвое:
чи він обійняти кого збирається,
тоді як ніхто в обійми до нього не поспішає,
а чи скло величезне тримає,
з яким не ввійдеш ані в який транспорт.
Більше всього, що скло тримає.
Он і кров на долонях.
Таки порізався.

* * *

Життя - прекрасне.
А окремими моментами
було б іще прекраснішим,
аби,
літаючи над нами,
голуби
на нас не... як його?..
ну словом, екскрементами...

* * *

...А з'явитись на білий світ
було варто хоча б задля того,
аби хоч би на мить осліпнути
від усмішки щастя земного.
Життя неможливо продовжити
розповіддю про нього.
Тож, коли хто й цікавиться, як я живу,
єдине кажу: "Слава Богу!"
Бо ж не тільки пісок шелестів між пальцями,
а й коса твоя шелестіла.
Час не ждав, але ж ластівка,
та, що першою прилетіла,
останньою відлетіла.
А душа моя серед осені
так хотіла весни,
так за нею тремтіла,
неначе долоня підлітка
від дотику до дівочого тіла.

Заклинання

Нехай травинка наді мною,
пробивши камінь наді мною,
зелений пальчик свій тримає
на цій сторінці,
щоб недовго
її шукати довелося
усім, хто хоче повторити
услід за мною заклинання:

"Нехай же камінь наді мною
відкриті двері підпирає,
що в Дім Життя ведуть,
щоб вітер
ні перед ким не зачинив їх".

* * *

На тиху воду, на звізду,
ясніш якої не буває,
на ніжний вітер, що гойдає
на кожній гілці по гнізду,

ти прилетиш і припадеш
крилом до рідного порога,
та лиш гукне тебе дорога –
ти знов світ за очі підеш.

Троянда вітрів
неісходимі шляхи вітрів
немислимі траєкторії
рухів повітряних мас
разом з перелітним пилом
з листям і хмарами
із зірваними дахами тощо

зухвалі задирання спідниць і хвиль
з оголенням то солодкого
то солоного лона
шмагання піском по обличчю
настирливі поштовхи у спину
часом такі що опиняєшся
у чужому житті

прозора троянда в петлиці у Того
від чийх подихів одна із пелюсток
пролітає в незмінному напрямку
лише над перекидним календарем

* * *

Кінь під кутом то складається, то розкладається,
наче складаний, з тугою пружиною ніж,
і, замикаючись, коло в ту мить розривається,
і звертає під грифелем синім крива оця
на крейдяному папері до лісу, що між
небом та полем засніженим
жирною рисою
в ледве помітних прожилках беріз відтіня
даль, короновану хмаркою полум'янистою
над призахідною міддю, що нею вилискує
сталь воронована в кованих формах коня.

* * *

Січень, Хрещенські морози.
Віршам Святого Письма
холодно. В душах – зима.
Вимерзло все. Навіть сльози.
Авеля більше нема.
Каїнів, Боже, кишма!
Надто невтішні прогнози.
Свічка померла. Пітьма.
Слово, прийшовши сліпма,
тягне до прози.

Зимові гнізда

1

чорні зорі

в порожньому небі вітчизни

заручники вітру і тих

у кого скінчилися дрова

оберемки сухого гілляччя

сплетеного так між собою

ніби воно коріння

і все ще у нього попереду

так нитки

сплітаються у полотнище

з якого пошиється прапор

так сплітаються пальці

аби втримати свічку на грудях

2

чорне ластовиння

на блідому обличчі простору

чорні діри в кишенях долі

як доказати наших втрат

у яких так багато імен

почорнілі долоні жебраків

складені пригоршнями

в очікуванні щедрот

гангренозні плями

на ампутованій батьківщині

крапки на "ї"
в історії холодного краю
де сніг висиджує сніг

* * *

Розтривоживши струни спокійні,
у шпачині вбігаючи сні,
на зимовій гітарі шпаківні
підбираю мотив до весни.

А в гітару набилося снігу,
наче в душу - сирії землі...
Задихаюсь від довгого бігу
до зеленої крові в зелі,

хлорофілові тільця якої, —
мов червоні тільця - у моїй, —
не збагнувши себе в супокії,
вже не знатимуть спокою в ній.

І тікатиме сніг з-перед мене.
І впаду я грудьми на моріг.
І шумітиме крівця зелена,
мов червона - у жилах моїх.

Вона бризне мені на коліна,
коли ними, з любові хмільній,
цілуватиму ряст України,
ще не топтаний ряст весняний.

А чорноземля маревом бризне,
наче хвилею скресла ріка.
І розірветься в небі вітчизни

ностальгія старого шпака.

Він, зрадивши за мене й за себе,
прощебече свої позивні.
Перший пролісок рідного неба
принесе він у дзьобі мені.

Написи на книзі

1

Шукайте між рядками
не знайдене в рядках.

2

Закрита книга – камінь.
Відкрита книга – птах.

*

на тлі нічного яблуневого дощу
на тлі переможного падіння білого наливу
чорний кажан метастеється
наче на вітрі шматок парасолі

Келих

Випий мене до дна,
на щастя мене розбий,
скалки мої збери,
жодної не залиш,
навіть тієї, котра
губ твоїх теплоту
довго ще берегти
буде в землі, куди
ти і її зарий,
щоб не поранило ніг
щастя, яке прийде..

*

Ти в пам'яті моїй –
немов іржавий цвях,
що вимучить мене,
допоки вирву з дошки.

Ти – наче прах земний,
котрий покрив мій шлях:
це знов його в мій дім
несуть мої підошви.

Ти – гостра і гірка
сльози моєї сіль,
не підсолоджена
жіночими дарами.

Ти – незатихлий біль.
моєї рани біль.
Ти – бинт, що кров спинив
і прикипів до рани.

Кухонна елегія
Ті вірші писались на кухні
під брязкіт каструль і мисок.
І пінилось пиво у кухлі.
І пінивсь у вазі бузок.

І серце тобі не давало
варитись у власнім соку.
І друзів у тебе чимало
збиралось, мов на толоку.

І не заїдав тебе побут.
І ти не боявсь недостатч.
І мав на поезію попит

духовно голодний читач.

І кухня твоя поетична
була наче перша любов.
І муза твоя симпатична
ще не диктувала умов.

Ти мав лише творчий неспокій.
І муза в сорочці нічній
ходила навшпиньках, допоки
ти не одружився на ній.

Відлуння уздовж ріки
червень червінь чара чар
чом не човен чалиш чаль
чорен човен крушить рінь
креше кришить крушить рінь

червінь чирви черви чвар
чар не я а я-ни-чар
жар чи рінь жарінь черінь
кинь-но коню тінь на рінь

дінь ділінь дзілінь дзелень
дзінь дзелень день зелен день
линь луни латунь відлунь
дід і лунь іюнь і юнь.

*

В росі купається любисток.
Метелик жити поспіша.
Співає тріо бандуристок.
Летить за піснею душа.

Тремтить зелений холод м'яти.
Летять у вирій голоси.
А три вікна старої хати –
мов на долоні три сльози.

Небесна тягнеться дорога.
Все далі стежка в спориші.
І триєдиний голос Бога
переливається в душі.

*

якщо довго-довго дивитися
на встелену опалим листям
стежку батьківської хати
можна побачити мерехтливе
кам'янисте дно гірського струмка
вода в якому збігає
із швидкістю вільного падіння.

*

Безвітряний вечір. Дорога осіння.
Небесна замріяність праху земного.
Прекрасна пора для збирання каміння
опісля пори спотикань через нього.

*

і знову легкий листочок
нестиме важкий твій погляд
туди де зібгавшись калачиком
і зігрівшись на хвилюку спогадом
про гарячий пісок арабатки
схожий на тебе хлопчик
засинає на килимі з листя
щоб прокинутись під ковдрою снігу.

*

Пролітаючи над листопадом,
вітер задмухує тополині свічі.
З висоти польоту відносно солодкого
вітчизняного диму
йому видно, як а долоні,
всі дороги на світі,
99 відсотків яких,
виявляється
ведуть не до Риму.
У всякого своя швидкість.
Народжений повзати равлик
далеко позаду залишив зайця,
котрого шматують круки.
Шукаючи воду,
котра іще пам'ятає
риб, що ненавиділи рибалок,
доводиться бовтатися у тій,
котрею Пілат
умив руки.
Голівками цвяхів
з долонь визирають
кісточки розчавлений ягід калини.
Слово боїться застрягти у горлі,
наче клаустрофоб – у ліфті.
Осінь вітчизни –
кольору, вологості і температури глини,
видлублиючи яку з-під нігтів,
гризеш собі лікті.